

завдань без обмежень за галузями.

- Органи галузевої компетенції. Ці органи відповідають за виконання завдань у конкретних сферах (освіта, охорона здоров'я тощо).
- Органи міжгалузевої компетенції. Вони здійснюють координацію між різними галузями.
- Органи функціональної компетенції. Їхні повноваження зосереджені на виконанні певних функцій.
- Органи предметної компетенції. Вони спеціалізуються на вирішенні конкретних питань чи проблем [2, с. 5].

Отже, компетенція в адміністративному праві є комплексом взаємопов'язаних елементів (мета, завдання, предмет відання та повноваження), що характеризує специфіку діяльності конкретного суб'єкта публічного адміністрування, зумовлену його місцем у публічній адміністрації. Розуміння цієї категорії є критично важливим для забезпечення ефективного функціонування органів влади та реалізації публічних інтересів. Усі елементи компетенції взаємодіють між собою, що сприяє досягненню поставлених завдань та цілей в управлінні державними справами.

Список використаних джерел:

1. Добош, Зоряна Андріївна. Судовий контроль у сфері публічного управління в Україні: адміністративно-правове дослідження. 2024. С. 88
2. Жукова, Є. Структура публічного адміністрування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право 2022. С. 287-291.
3. Мандрика, Олександр Павлович. Адміністративно-правовий режим як інструмент публічного адміністрування. Національний авіаційний університет, 2020. С. 110
4. Хрідочкін, Андрій Вікторович, Анастасія Андріївна Ломакіна. Адміністративно-правові засади визначення сутності публічного адміністрування: теоретичний аспект. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права 2022. С. 206-212.

Стахура А. П.

аспірант кафедри

адміністративно-правових дисциплін

та публічного управління

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ПОДОЛАТИ ВНУТРІШНЬОГО ВОРОГА: ПРОТИДІЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОМУ НАСИЛЬСТВУ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Розв'язана проти України збройна агресія призвела до численних трансформацій на правовому, політичному, управлінському, соціальному та інших рівнях. Багато в чому такі зміни позначились на засадах діяльності

органів публічної адміністрації а також на питаннях внутрішньої організації.

Так і діяльність Національної поліції України зазнала певних змін через дію дестабілізуючих чинників воєнного стану. До таких нами віднесені: а) залучення частини особового складу з числа поліцейських до безпосередньої участі у бойових діях; б) компенсація «кадрового голоду» за рахунок наповнення посад поліцейських особами жіночої статі; в) діяльність в умовах збільшених навантажень та ризиків для особового складу; г) наявність внутрішньо переміщених осіб серед особового складу поліцейських.

Поряд із викладеним слід звернути увагу на результати Аналізу вторинних даних «Гендерно зумовлене насильство в Україні» від 27 квітня 2022 р., згідно з якими Особливо уразливими групами населення через нинішню кризу є: жінки й дівчата та хлопчики-підлітки, які перебувають у районах, де тривають військові операції, які зазнали/перебувають під високим ризиком сексуального насильства та іншої наруги; постраждалі від сексуального насильства, які не мають доступу до послуг для порятунку життя, включаючи клінічне ведення випадків згвалтування; жінки похилого віку та особи з інвалідністю, які досі перебувають в Україні через нерухливість і піддаються ризику сексуального насильства та гендерно зумовленого насильства (далі – ГЗН), зокрема з боку військових та озброєних осіб; жінки в Україні, які зазнають домашнього насильства; вагітні та годуючі жінки; жінки-учасниці бойових дій (деякі з яких можуть стати військовополоненими) та медичний персонал, які зазнають нападів; внутрішньо переміщені особи, домогосподарства, очолювані жінками, які виїжджають і мають високий ризик ГЗН; ЛГБТ+ особи, які зазнають переслідувань з боку озброєних осіб, а трансгендерним особам відмовляють у виїзді з України через відсутність документів; жінки й дівчата, яким загрожує ризик сексуальної експлуатації та сексу заради виживання; представники/-ці інших національностей, наприклад, студент(к)и і мігрант(к)и, особливо чорношкірі та представники/-ці етнічних меншин – негромадян(к)и, які стикаються з переслідуваннями та дискримінацією на кордоні; жінки, які вживають наркотики, яким важко отримати доступ до лікування та підтримки; жінки й дівчата, які живуть з ВІЛ або хворі на СНІД, яким важко отримати доступ до медикаментозного лікування та підтримки; українські громадян(к)и, які виїхали до Польщі, Румунії, Угорщини, Молдови, Словаччини, Білорусі та інших країн, які майже всі є жінками та дітьми та піддаються ризику ГЗН, сексуальної експлуатації та торгівлі людьми; роми, які історично зазнавали та продовжують зазнавати дискримінації в умовах нинішньої кризи [1]. У наведеному аналізі не виокремлені в окрему групу жінки, як входять до сектору безпеки і оборони, зокрема, проходять службу в Національній поліції України.

Загальновідомо те, що Національна поліція України докладає значних зусиль для запобігання і протидії домашньому та іншому гендерно зумовленому насильству. Водночас, враховуючи те, що поліцейська діяльність

асоціюється багатьма особами із суто чоловічою професією, а також те, що переважну більшість у службових колективах складають поліцейські чоловічої статі, доцільно зупинитися на подоланні гендерно зумовленого насильства у органах Національної поліції України.

Нагадаємо, що в Україні відсутнє законодавче закріплення гендерно зумовленого насильства. Натомість у статті 1 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» закріплено визначення поняття насильства за ознакою статі, під яким розуміється діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті [2].

Згідно з інформацією, наведеною у Аналітичній довідці ООН, ГЗН вважається одним з найпоширеніших порушень прав людини і непропорційно впливає на жінок і дівчат, хоча чоловіки та хлопчики також є постраждалими. В Україні поширені випадки ГЗН, насильства з боку інтимного партнера, домашнього та сексуального насильства. Кількість зареєстрованих випадків зростає через збройний конфлікт та пандемію COVID-19. Ефективна профілактика та боротьба з ГЗН вимагає трансформації соціокультурних бар'єрів, моделей поведінки та упередженого ставлення до ГЗН за допомогою інформаційно-просвітницьких кампаній та включення гендерної проблематики в національні програми та плани дій [3].

Згідно з буклетом громадської організації «Інсайт», існують 16 видів гендерно зумовленого насильства: 1) домашнє насильство; 2) психологічне насильство; 3) сексуальне насильство; 4) сексуальні домагання; 5) економічне насильство; 6) фізичне насильство; 7) репродуктивне насильство; 8) клерикальне насильство; 9) булінг; 10) кібербулінг; 11) конверсійна (репаративна) терапія; 12) примусова стерилізація; 13) примусові коригувальні операції; 14) культурне насильство; 15) політичне насильство щодо жінок та 16) праворадикальне насильство [4].

Окремі з видів такого насильства існують у органах Національної поліції, але протидія цьому «внутрішньому ворогу» ускладнена високою латентністю таких протиправних проявів, а також відсутністю ефективно функціонуючих структур у самій системі Національної поліції.

Тут ми не намагаємось критикувати відповідні підрозділи Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини. В складі останнього функціонує відділ моніторингу питань гендерної рівності та недискримінації, підпорядкований управлінню дотримання прав людини [5]. Ми ведемо мову про те, що проблема гендерно зумовленого насильства є набагато складнішою та потребує більшої концентрації зусиль для її подолання у самій системі Національної поліції України.

Вважаємо, що до основних видів гендерно зумовленого насильства у органах поліції слід віднести такі: а) сексуальні домагання, що можуть мати прояв у фізичних контактах, непристойних висловах і коментарях, або жестах і поглядах; б) психологічні, що стосуються створення атмосфери нетерпимості у колективі, залякувань, шантажу сексуального характеру; в) дискримінація за ознакою статі, коли жінкам-поліцейським доручають менш важливі, або сервісно орієнтовані обов'язки замість повноцінного виконання обов'язків за посадою; г) «скляна стеля», обмеження у просуванні кар'єрою, незважаючи на професійну кваліфікацію та досвід; ґ) моральне приниження та зневажливе ставлення через стать, анатомічні особливості та фізіологічні особливості жінок-поліцейських; д) економічне насильство, що має прояв у меншому грошовому забезпеченні; е) фізичне насильство та погрози його застосування до жінок-поліцейських у конфліктних ситуаціях із колегами та керівництвом.

Насамкінець, для забезпечення належної протидії гендерно зумовленому насильству в Україні у цілому, слід розпочати із змін та доповнень до національного законодавства. Серед інших законодавчих актів провідну роль тут має відгравати Кримінальний кодекс України [6], зміст якого має бути доповнений відповідними юридичними складами. Таким чином, поєднання кримінально-правової охорони із організаційними змінами дозволить створити потужний механізм для мінімізації проявів гендерно зумовленого насильства у органах Національної поліції України та поширити його дію на все суспільство.

Список використаних джерел:

1. Гендерно зумовлене насильство в Україні. Аналіз вторинних даних від 27 квітня 2022 р. URL: <https://gbvaor.net/sites/default/files/2022-06/ukraine-gbv-sdr-27522-final-format-amended-ukr.pdf>
2. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
3. Аналітична довідка ООН: гендерно зумовлене насильство від 04.11.2021. URL: <http://surl.li/ozpamp>
4. Яким буває гендерно зумовлене насильство. Громадська організація «Інсайт» URL: <https://www.insight-ukraine.org/wp-content/uploads/2021/11/YAkym-buvaie-henderno-zumovlene-nasylstvo-1.pdf>
5. Структура Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини національної поліції України. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-golovnoyi-inspekciyi-ta-dotrimannya-prav-lyudini>
6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>